

יכון בקריאת ששה פסוקים אלו שהם כנגד 1 דמילוי יוד דשם ב"ן להשאיר בו הארה מתוספת נשמה של שבת שעברה

ב ומליל יי עם משה ואמר ליה
אנא יי: ג ואתגלית לי לאברהם
ליצחק וליעקב באל שדי
ושמי יי לא הודעת להון:

ב וידבר אלהים אל-משה ויאמר אליו
אני ידוה: ג וארא אל-אברהם אל-יצחק
ואל-יעקב באל שדי ושמי ידוה לא

(2) And God spoke to Moshe and He said to him, I am יה-וה-וה. (3) I appeared to Avraham, to Yitzchak, and to Yaakov as אל שדי. But with My Name יה-וה-וה,

RASHI

רש"י

(2) **God spoke to Moshe** — [The name *אלקים* is used here, denoting Divine justice, rather than *ה'* (as is far more common); to indicate that] He spoke sternly with Moshe, rebuking him because he had spoken harshly by asking [of God], “Why did You mistreat this people?” (verse 5:22) (Shemot Rabbah) **I am ה'** — [This four letter name of God, denotes God's infinite power, i.e., I am the Lord] who is certain to give a good reward to those who go before Me. I did not send you for nothing, but for the purpose of keeping My word which I spoke to the forefathers. And in this manner we find that it [the phrase “I am ה'”] is interpreted in many places as I

am the Lord Who is faithful to exact retribution, when it is mentioned regarding punishment, such as, “Thereby profaning the Name of your God. I am the Lord.” (Leviticus 19:12) But, when it is mentioned regarding fulfilling mitzvot, such as, “You must keep My commandments and perform them. I am the Lord” (Leviticus 22:31), [it is interpreted as, I am the Lord.] who is certain to reward. (Torat Kohanim Acharei 9:1) (3) **I appeared** — To the forefathers [Avraham, Yitzchak, and Yaakov. Rashi's explanation emphasizes that it is because they are the forefathers of the Jewish People that God will keep his covenant with them. **אל שדי** — I made them many promises, and in every case I said, to them “I am שדי.” **But with My Name יה-וה-וה, I did not become known to them** — It is not written, “But with My Name ה', I did not make Myself known to them,” rather “But with My Name ה', I did not become known to them” [meaning] I was not recognized by them with My attribute of keeping faith. [Although the Name itself was indeed revealed to the Patriarchs (as the verses in Genesis 15:7; 28:13 confirm), they did not yet realize that this Name denotes faithfulness and truth, i.e., that the Holy One is faithful in keeping His promise.] And by virtue of this trait, He is called by the Name יה-וה-וה, for this Name signifies faithful to verify My words. [However, this was not known to the Patriarchs] because I promised them [that their descendents would

(ב) וידבר אלהים אל משה. דבר אתו משפט על שהקשה לדבר ולומר למה הרעתה לעם הזה: ויאמר אליו אני ה'. נאמן לשלם שכר טוב למתהלכים לפני. ולא לחנם שלחתיך כי אם לקיים דברי שדברתי לאבות הראשונים. ובלשון הזה מצינו שהוא נדרש בכמה מקומות אני ה' נאמן להפרע. כשהוא אומר אצל עונש כגון וחללת את שם אלהיך אני ה' וכשהוא אומר אצל קיום מצות כגון ושמרתם מצותי ועשיתם אתם אני ה' נאמן לתן שכר: (ג) וארא. אל האבות: באל שדי. הבטחותי הבטחות ובכלן אמרתי להם אני אל שדי: ושמי ה' לא הודעתיה להם. לא הודעתיה אין כתיב כאן אלא לא הודעתיה לא נברתי להם במדת אמתית שלי שעליה נקרא שמי ה' נאמן לאמת

ד' וְאִם אֶקִּימֵת יֵת קִימֵי עֲמֹהוֹן
לְמִתְּנָן לְהוֹן יֵת אֶרְעָא דְכַנְעַן
יֵת אֶרְעָא תּוֹתְבוֹתְהוֹן
דְּאִתּוֹתְבוּ בְּהֵ: ה' וְאִם קִדְמֵי
שְׁמִיעַ יֵת קְבִילַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
דִּי מִצְרָאִי מִפְּלֹחִין בְּהוֹן
וְדִכְרִינָא יֵת קִימֵי: ו' בְּכֵן אָמַר
לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָנָּא יֵי וְאִפִּיק

נִודַעְתִּי לָהֶם: ד' וְגַם הֶקְמַתִּי אֶת־בְּרִיתִי
אִתְּם לְתֵת לָהֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן אֵת אֶרֶץ
מִגְרֵיהֶם אֲשֶׁר־גָּרוּ בָּהֶּ: ה' וְגַם ו' אֲנִי
שָׁמַעְתִּי אֶת־נַאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
מִצְרַיִם מֵעֲבָדִים אִתְּם וְאָזְכֹר אֶת־בְּרִיתִי:
ו' לְכֵן אָמַר לְבְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְדוּהָ

I did not become known to them. (4) And I also made My covenant with them to give them the land of Canaan, the land of their sojourning in which they sojourned. (5) And I have also heard the moaning of the Children of Israel, whom the Egyptians enslave, and I remembered My covenant. (6) Therefore, say

RASHI

leave Egypt, and that I would give them the land of Canaan,] but I did not fulfill My promise [while they were still alive]. (4) And I also made My covenant — [This is a continuation of the first section of the previous verse.] And also when I appeared to them as [Almighty God] אל שדי, I set up and established My covenant between Myself and them. To give them the land of Canaan — To Avraham, as the verses state in the section about his circumcision; “I am אל שדי [And I shall uphold My covenant between Me and you] And I shall give to you and to your offspring after you the land of your sojournings.” (Genesis 17:1,8) To Yitzchak, as the verse states; “For I shall give all these territories to you and your descendents, and I shall uphold the oath that I swore to your [father] Avraham.” (ibid. 26:3) And [although the Name אל שדי is not mentioned in this verse,] that oath [however,] which I swore to Avraham was spoken with [the Name] אל שדי. To Yaakov, as the verse states; “I am אל שדי. Be fruitful and multiply. ... And the land that [I have given to Avraham and Yitzchak I shall give to you].” (ibid. 35:11,12) Hence, I promised, but I did not [yet] fulfill My promise. (5) I have also — Since I set up and established the covenant, I must fulfill it. Therefore, “I have also heard the moaning of the Children of Israel.” Whom the Egyptians enslave, and I remembered — that covenant [i.e., the covenant between the pieces] For in the covenant between the pieces, I said to him (Avraham) — “And also the nation that enslaves them — I shall judge.” (Genesis 15:14) (6) Therefore — As a

רש"י

דְּבַרֵי שְׁהָרִי הַבְּטוּחִים וְלֹא קִימֵתִי: (ד) וְגַם הֶקְמַתִּי
אֶת בְּרִיתִי וְגו'. וְגַם כְּשֶׁנִּרְאִיתִי לָהֶם בְּאֵל שְׁדֵי
הַצְּבָתִי וְהַעֲמַדְתִּי בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֵיהֶם: לְתֵת לָהֶם
אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן. לְאִבְרָהָם כְּפָרַשְׁת מִלָּה נֹאמַר אֲנִי
אֵל שְׁדֵי וְגו' וְנִתְּנִי לָךְ וְלִזְרַעְךָ אַחֲרֶיךָ אֵת אֶרֶץ
מִגְרֵיךָ. לְיִצְחָק כִּי לָךְ וְלִזְרַעְךָ אֵתְּךָ אֵת כָּל הָאֶרֶצַת
הָאֵל וְהַקִּימֵתִי אֵת הַשְּׁבָעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי
לְאִבְרָהָם וְאוֹתָהּ שְׁבֹעָה שְׁנֹשְׁבַעְתִּי לְאִבְרָהָם בְּאֵל
שְׁדֵי אֲמַרְתִּי לְיַעֲקֹב אֲנִי אֵל שְׁדֵי פָּרָה וְרִבְהָ וְגו' וְאֵת
הָאֶרֶץ אֲשֶׁר וְגו' הִרִי שְׁנֹדְרְתִי לָהֶם וְלֹא קִימֵתִי:
(ה) וְגַם אֲנִי. כְּמוֹ שֶׁהַצְּבָתִי וְהַעֲמַדְתִּי הַבְּרִית יֵשׁ עֲלֵי
לְקִיּוֹם. לְפִיכָךְ שָׁמַעְתִּי אֵת נַאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
הַנּוֹאֲקִים: אֲשֶׁר מִצְרַיִם מֵעֲבָדִים אִתְּם וְאָזְכֹר.
אוֹתוֹ הַבְּרִית כִּי בְּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים אֲמַרְתִּי לוֹ וְגַם
אֵת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָן אֲנִכִּי: (ו) לְכֵן. עַל פִּי אוֹתָהּ

יִתְכוֹן מִגּוֹ דְחוּק פְּלִתוֹן מִצְרָאִי
וְאִשְׁיֹב יִתְכוֹן מִפְּלִחְנָהוֹן
וְאִפְרוֹק יִתְכוֹן בְּדַרְעָא מְרֵמָא
וּבְדִינֵין רַבְרַבִּין: ז' וְאִקְרִיב
יִתְכוֹן קְדָמִי לְעֵמָא וְאִהוּי לְכוֹן
לְאַלְהָא וְתַדְעוֹן אֲרִי אֲנָא יי'
אַלְהֵכוֹן דְּאִפִּיק יִתְכוֹן מִגּוֹ
דְחוּק פְּלִתוֹן מִצְרָאִים:

וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סְבֻלֹת מִצְרַיִם
וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעַבְדֹתֵם וְגַאֲלֵתִי אֶתְכֶם
בְּזְרוּעַ נְטוּיָה וּבִשְׁפָטִים גְּדֹלִים: ז' וְלִקְחֹתִי
אֶתְכֶם לִי לְעַם וְהִיִּיתִי לָכֶם לְאֱלֹהִים
וַיִּדְעֹתֶם כִּי אֲנִי יְדוּהָ אֱלֹהֵיכֶם הַמּוֹצִיא
אֶתְכֶם מִתַּחַת סְבֻלֹת מִצְרַיִם:

to the Children of Israel; I am י-ה-ו-ה, and I will take you out from under the burdens of Egypt, and I will rescue you from their service, and I will redeem you with an Outstretched Arm, and with great acts of judgment. (7) I will take you for Myself as a nation, and I will be your God. You will know that I am the Lord your God, Who brings you out from under the burdens of Egypt.

RASHI

result of that promise. Say to the Children of Israel; I am י-ה-ו-ה — Who is faithful to My promise. And I will take you out — For this is what I promised him [i.e., Avraham] — “After that, they will go out with great wealth.” (Genesis 15:14) [From under] the burdens (סבלות) of Egypt — i.e.,

[from under] the toil of the burdens of Egypt.

רש"י

השבועה: אמר לבני ישראל אני ה'. הנאמן בהבטחתי: והוצאתי אתכם. כי בן הבטחתיים ואחרי כן יצאו ברכש גדול: סבלות מצרים. טורח משא מצרים:

PROPHETS Ezekiel 28-29

כֹּה כַּדְנָן אָמַר יי' אֱלֹהִים כֹּד
אֲכַנֵּשׁ יַת בַּיִת יִשְׂרָאֵל מִבְּנֵי
עַמְמֵיָא דְאַתְבְּדְרוּ לְתַמָּן
וְאֶתְקַדְּשׁ בְּהוֹן לְעֵינֵי עַמְמֵיָא
וְיִתּוּבוֹן עַל אֶרְעוֹן דִּיהַבִּית
לְעַבְדֵי לְעַקְב: כו וְיִתּוּבוֹן

נְבִיאִים יִחֻקָּל פֶּרֶק כח-כט
כֹּה כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְדוּהָ בְּקִבְצֵי אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל
מִן־הָעַמִּים אֲשֶׁר נִפְצוּ בָּם וְנִקְדַּשְׁתִּי בָּם לְעֵינֵי
הַגּוֹיִם וַיֵּשְׁבוּ עַל־אֲדָמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדֵי
לְעַקְב: כו וַיֵּשְׁבוּ עָלֶיהָ לְבַטָּח וּבָנוּ בָתַיִם וְנִטְעוּ

(25) Thus says the Lord God: When I shall have gathered the House of Israel from the people among whom they are scattered, and shall be sanctified through them in the eyes of the nations, then shall they dwell in their Land that I have given to my servant Yaakov. (26) And they shall dwell securely in it,

RASHI

(25) **To my servant Yaakov — An** נחלה בלי מצרים: *inheritance without boundaries.*

רש"י

עֲלֵה לְרוֹחֲצֵן וַיִּכְנֹן בְּתֵינָן
וַיִּצְבֹּן כְּרִמִּין וַיִּתְּבֹן לְרוֹחֲצֵן
כַּד אֶעֱבִיד פּוֹרְעָנוֹת דִּינִין
מְכַל דְּבוּזִין יִתְהוֹן מִסְחַרְנֵיהוֹן
וַיִּדְעוּן אַרְי אָנָּא יי אֱלֹהֵהוֹן:
א בְּשִׂתָּא עֲשִׂירֵיתָא בְּעֲשִׂירָאָה
בְּתַרֵּי עֶסֶר לִירְחָא הוּוּה פִּתְגָם
נְבוּאָה מִן קָדָם יי עֲמִי לְמִימַר:
ב בַּר אָדָם קְבִיל נְבוּאָה עַל
פְּרָעָה מְלָכָא דְּמִצְרַיִם וְאַתְנַבֵּי
עֲלוּהִי וְעַל מִצְרָאֵי כּוֹלְהוֹן:
ג אֲתַנְבִּי וְתִימַר כְּדָנָן אָמַר יי
אֱלֹהִים הָא אָנָּא שְׁלַח רוּגְזֵי
עֲלֵךְ פְּרָעָה מְלָכָא דְּמִצְרַיִם
דָּאֵת דְּמִי לְתַנְיָנָא רַבָּא דִּי שְׂרִי
בְּגוּ נְהֲרוֹתֶיהָ דִּי אָמַר דִּילֵי

מְלֻכּוֹתָא וְאָנָּא כְּבִישִׁית: ד וְאַתָּן שִׁרִין בְּלִיסְתָּךְ וְאַקְטוּל שְׁלִטוּנִי תוּקְפָךְ עִם גְּבַרְךָ וְאַבְטְלִינָךְ
מִמְלֻכּוֹתְךָ וְיִת כָּל שְׁלִטוּנִי תוּקְפָךְ עִם גְּבַרְךָ יִתְקַטְלוּן:

and shall build houses, and plant vineyards, and they shall dwell securely, when I execute judgments upon all those who plunder them from those surrounding them; and they shall know that I am the Lord their God. **29** (1) In the tenth year, in the twelfth day of the tenth month, the word of the Lord came to me, saying: (2) Son of man, set your face against Pharaoh king of Egypt, and prophesy against him, and against all Egypt; (3) Speak, and say, Thus says the Lord God: Behold, I am against you, Pharaoh king of Egypt, the great crocodile that crouches in the midst of his rivers, who said, My river is my own, and I have made myself. (4) And I will put hooks in your jaws, and I will cause the fish of your streams to stick to your scales, and I will bring you up from the midst of your rivers, and all the fish of your rivers shall stick to your scales.

RASHI

רש"י

(26) **הַשָּׂאִיִּם אֹתָם** — *I.e., who plunder them.*

(3) **My river** — *I don't require [assistance from] above because I have a river which supplies all my needs. I have made myself* — *With my might and wisdom [I magnified my greatness and kingdom].* (4) **הַחַיִּים** — *A type of iron ring. And I will cause the fish*

of your streams to stick to your scales —

In other words, I will inspire all your mighty warriors to go out to war with you so that they all fall with you.

(כו) **הַשָּׂאִיִּם אֹתָם.** הַבוּזִים אוֹתָם: (ג) **יַאֲרִי.** אֵינִי צָרִיךְ לְעֲלִיוֹנִים כִּי יֵשׁ לִי יַאֲרוֹ מִסְפִּיק כָּל צָרָתִי: וְאֵנִי עֲשִׂיתִנִּי. בְּגִבּוֹרְתִי וּבְחֻכְמָתִי: (ד) **הַחַיִּים.** כְּמִין טַבְעוֹת בְּרוֹל: וְהַדְּבַקְתִּי דָגַת יַאֲרִיךְ בְּקַשְׁקֻשְׁתֵּיךְ. כְּלוֹמַר אֲתָן בָּלַב כָּל גְּבוּרְיָךְ לְצֵאת עִמָּךְ לְמַלְחָמָה וַיִּפְּלוּ כּוֹלָם עִמָּךְ:

Writings Mishlei 12

כתובים משלי פרק יב

כ מרמה בלב־חרשי רע וליעצי שלום שמחה:
 כא לא־יאנה לצדיק כל־און ורשעים מלאו רע:
 כב תועבת ידוה שפתי־שקר ועשי אמונה רצונו:
 כג אדם ערום כסה דעת ולב פסילים יקרא אולת:
 כד יד־חרוצים תמשול ורמיה תהיה למס: כה דאגה
 בלב־איש ישחנה ודבר טוב ישמחנה:
 דסכלי סני ידיעתא: כו אידא דתקיפי תשלט ורמאי יהון למיסא: כז מלתא דחילתא בלביה דגברא
 מדחלא ומליא טביא מתדין ליה:

(20) There is deceit in the heart of those who plot evil; but for the counselors of peace there is joy. (21) No evil shall happen to the righteous; but the wicked shall be filled with evil. (22) Lying lips are an abomination to the Lord; but those who deal truthfully are His desire. (23) A clever man conceals knowledge; but the heart of fools proclaims his foolishness. (24) The hand of the upright man shall rule; but the deceitful man shall be under tribute. (25) Anxiety in the heart of man should be suppressed; but a good word makes him glad.

RASHI

רש"י

(20) **Deceit in the heart** — *Since they are busy with their thoughts of deceit, they have no joy, however those who counsel peace have joy.* (21) **No evil shall happen** — *No sin shall chance before him inadvertently.* (23) **Conceals knowledge** — *He is discreet in his wisdom. Proclaims his foolishness* — *He announces his foolishness in a loud voice.*

(כ) מרמה בלב וגו'. דמתוך שהם טרודין במחשבותם של ערמה אין להם שמחה וליועצי שלום שמחה: (כא) לא יאנה. לא תדמן לו עבירה בלי דעת: (כג) כסה דעת. הוא צנוע בהכמתו: יקרא אולת. מכריז אולתו בקול רם: (כד) חרוצים. ישרים. תמשול. תעשירי: (כה) ישחנה. ישחנה מדעתו: ודבר טוב. יעסוק בתורה:

(24) **Shall rule** — *Upright. Will become wealthy.* (25) **Should be suppressed** — *He should divert his attention [from it]. A good word* — *I.e., engaging in Torah.*

Mishnah Pe'ah, chapter 5

משנה פאה פרק ה

(1) If a heap of grain was piled [on part of a field] from which *leket* had not yet been collected [by the poor, even if he piled wheat in an area that had grown oats, a fine was

רבנו עובדיה מברטנורא

א גדיש שלא לוקט תחתיו, כל הנוגע בארץ הרי הוא

imposed by the Rabbis and], whatever touches the ground belongs to the poor. If the wind scattered sheaves [belonging to the owner onto *leket*], one estimates the amount of *leket* the field would have yielded and gives that to the poor. Rabban Shimon ben Gamliel says; One [need not estimate, rather one] must give to the poor the usual amount

that falls [at the time of reaping which was already set at four *kav* per *kor* of seed, each *kor* = 180 *kav*, thus 1/45 of the total harvest]. (2) If the top of a single stalk of grain [that escaped the sickle] after reaping reaches the standing grain, if it can be cut along with the [other] standing grain, it belongs to the owner; but if not, [it falls under the category of "When you reap your harvest in your field and forget a sheaf in the field, you must not go back to get it" (Deuteronomy 34:19) and therefore,] it is the property of the poor. If a stalk of grain of *leket* [which is not subject to tithing] becomes mixed up with stacked grain [which is subject to tithing; had the poor taken the *leket* before it was mixed up, it would have been free from the obligation of tithes], he [the owner must provide *leket*, free of tithes and therefore,] must tithe one stalk of grain and give that to him [i.e., to the poor. He first takes two stalks and says the following: If this one is the *leket*, then it is for the poor and if not, let the tithes that are in this first one, be taken from the second one; and just in case the second happened to be the stalk of *leket*, in which case it is not liable to tithing and would disqualify the entire procedure (since one cannot remove tithes from something obligated to something not obligated), he, therefore, takes a third stalk and states: If the second stalk in which I had declared tithes, is, in fact, *leket* and thus cannot be tithes, then let this third one be tithes for the first stalk]. Rabbi Eliezer said [to the Sages]; [According to your view in the previous chapter (Mishnah 9) that one cannot acquire *leket* for the poor,] how then can this poor man give, in exchange, something [i.e., the

רבנו עובדיה מברטנורא

את הלפט: כל הנוגעות בארץ לעניים. דקנסוהו רבנן לפי שהגדיש על גב הלפט, אפילו הגדיש חטים על גבי לקט של שעורים, הוי כל הנוגע מן החטים בארץ לעניים: הרוח שפזרה את העמרים. על גבי הלפט: כדי נפילה. כדי שיעור שרגיל ליפול בשעת קצירה שהם ארבעה קבין לכור זרע והכור הוא שלשים סאין ומשום דאמר תנא קמא אומדים כמה לקט ראויה לעשות, קא משמע לן רבן שמעון בן גמליאל אין הדבר צריך אומד שכבר קצוב ועומד כדי נפילה, בשלשים סאין של זרע רגיל ליפול ממנו בשעת קצירה ארבעה קבין וכך יתן לעניים: ב שובלת שבקציר. שיר בקצירתו שובלת אחת שלא קצר וראש אותה שובלת מגיע לקמה, אם אותה שובלת נקצרת עם הקמה הרי היא של בעל הבית. שהקמה מצילתה דלא קרינן בה לא תשוב לקחתו (דברים כד): מעשר שובלת אחת ונותן לו. לפי שחייב ליתן לו דבר מתוקן כמו שהיתה שובלת של לקט דפטורה מן המעשרות, ואף על פי שעדיין לא נתמרח, חל שם מעשר עליו כמו מעשר ראשון שהקדימו בשבלין שחל עליו שם מעשר אף על פי שעדיין לא נתמרח. וכיצד הוא עושה, מביא שתי שבלים מגדיש זה שנתערבה בו שובלת של לקט, ואומר על אחת מהן, אם זו לקט מוטב, ואם לאו, הרי מעשרותיה קבועים בזה השנית, ונותן לו את הראשונה. ובירושלמי פריך, וניחוש שמא זאת השניה שקבע עליה המעשרות של לקט היא, וכיון שהיא פטורה מן המעשר, אין המעשרות קבועים בה, שאין מפרישים מן הפטור על החיוב, ומשני שלוקח שובלת שלישית ואומר, אם השניה שקבעתי בה המעשרות היא לקט ואינה יכולה להיות מעשר, הרי זו השלישית מעשר על הראשונה: אמר רבי אליעזר וכי היאך העני הזה מחליף דבר שלא בא ברשותו. רבי אליעזר

של עניים. הרוח שפזרה את העמרים, אומדים אותה כמה לקט היא ראויה לעשות, ונותן לעניים. רבן שמעון בן גמליאל אומר, נותן לעניים בכדי נפילה: ב שובלת שבקציר וראשה מגיע לקמה, אם נקצרת עם הקמה, הרי היא של בעל הבית, ואם לאו, הרי היא של עניים. שובלת של לקט שנתערבה בגדיש, מעשר שובלת אחת ונותן לו. אמר רבי אליעזר, וכי

actual stalk of *leket*] that had not yet become his? No; [rather, according to your view] the owner must transfer to the poor man the ownership of the whole stack [on condition that it be returned later, maintaining the view that such is a valid gift] and then tithe a stalk of grain and give it to him [as above; the *halachah* follows the Sages]. (3) One should not roll *tofach* [i.e., harvest an inferior type of pulse with the rest of the grain, since, in so

doing, the *leket*, which should have dropped from the superior grain will be dropped from the inferior pulse, resulting in a loss for the poor, since the harvester will be more careful regarding the superior grain]; these are the words of Rabbi Meir. The Sages permit it, because it is possible [for the *leket* to fall from the superior grain and thus, the poor will get their proper due]. (4) If a man of means was travelling and [ran out of cash and] was in need of taking *leket*, *shikchah*, *pe'ah* or [*ma'aser oni*] the poor man's tithe, he may take them; and upon his return home, he must pay [the amount gathered], so says Rabbi Eliezer. The Sages, however, say; He was a poor man at that time [and was therefore, entitled to the poor man's gifts, therefore, he need not make any restitution]. (5) One [the owner of the field] that exchanges with the poor [giving produce in exchange for *leket*, *shikchah* and *pe'ah*, that which was given by the poor in exchange] for his [produce], is exempt [from tithes]. But that which [he gives in exchange] for that of the poor is subject [to tithes and must be tithed before being given to the poor]. If two [poor] people leased a field for sharecropping [giving the owner a share of the crop while retaining the rest, they now acquired a status as field owners and as such, are not allowed to take the poor man's gifts from their own field (לא תלקט לעני) — literally, “Do not collect for the poor” (Leviticus 19:10); the Sages interpreted this as meaning that a poor person may not collect from his own field, therefore,] this one gives the other, his due of the

רבנו עובדיה מברטנורא

לדבריהם דרבנן קאמר להו, לדידכו דפלגיתו עלי בעשיר שלקט פאה לעני שאני אומר זכה לו ואתון אמריתו דלא זכה לו, היאך העני הזה מחליף דבר שלא בא ברשותו, דהא אין בעל השדה יכול לזכות לו את הלקט לפי דבריכם, ונמצא דלקט זה לא בא ברשותו של עני, אלא לדבריכם מזכה את העני בכל הגדיש על מנת להחזיר, דמתנה על מנת להחזיר שמה מתנה, ונמצאת אותה שובלת שהיא לקט באה ליד העני ויכול להחליפה באחרת. ורבנן אמרי הכא עשו את שאינו זוכה כזוכה, וחשבינן להאי שובלת של לקט כאלו באה לידו של עני, אף על גב דלא זכה בה, לענין זה שיכול להחליפה באחרת. והלכה כחכמים: **ג אין מגלגלין בטופח**. מין קטנית דק שקורין לו בערבי גילבא"ן. ורמב"ם פירש שהוא מין זרע שקורין לו קורטמין ודומה לשעורים, ואומר רבי מאיר שאין מגלגלין זה המין עם שאר מיני זרעים לקצור אותם ביחד, כי הלקט שזידיה ראוי ליפול משאר מיני זרעים, יפול מזה המין הגרוגו, ונמצא מפסיד לעניים: **וחכמים מותרים מפני שאפשר**. שיפול לקט משאר זרעים כמו מן הטופח. והלכה כחכמים. פירוש אחר, אין מעלין מים בגלגל מן הבור להשקות את השדה או להרביצה עד שיהא משקה טופח עליה, בשעה שהעניים באים בשביל הלקט, מפני שהוא מפסיד לעניים, וחכמים מותרין מפני שאפשר שישומו ההפסד של עניים בזה ויתן בעל השדה כפי השומא שישומו עליו. ולרבי מאיר דאמר אין מגלגלין, שמין לבעל הבית הפסדו ונוטל מן העניים: **ד עני היה באותה שעה**. ופטור מלשלם. והלכה כחכמים: **ה המחליף עם העניים**. נותן תבואה או פירות לעני בחלוף מה שלקט: **שלו פטור**.

היאך העני הזה מחליף דבר שלא בא ברשותו. אלא מזכה את העני בכל הגדיש, ומעשר שבלת אחת ונותן לו: **ג אין מגלגלין בטופח**, דברי רבי מאיר. **וחכמים מותרין**, מפני שאפשר: **ד בעל הבית שהיה עובר ממקום למקום**, וצריך לטל לקט שכחה ופאה ומעשר עני, יטל, וכשיחזור לביתו ישלם, דברי רבי אליעזר. **וחכמים אומרים**, עני היה באותה שעה: **ה המחליף עם העניים**, בשלו פטור, ובשל עניים חיב. שנים שקבלו את השדה באריסות, זה נותן לזה חלקו

poor man's tithe while this one gives the other, his due of the poor man's tithe. One [a poor man] who leased a field for sharecropping may not take *leket*, *shikchah* and *pe'ah* or the poor man's tithe [as explained above]. Rabbi Yehudah says; When is this so? When he received from the owner on the terms of [paying] a half, third or quarter [of the crop, thus the produce is his while yet still attached to the ground and he therefore has the status of a landowner]; but [if the owner] had stipulated with him that; A third of what you reap is yours [i.e., he has no ownership at all until after the produce has been cut], then he is permitted to take *leket*, *shikchah* and *pe'ah*, but not the poor man's tithe [since the *ma'aser oni* only becomes due after being cut; therefore, he has a share in the produce before the tithing liability comes into being]. (6) If one sells a field to another, the seller [if poor,] is permitted [to take *leket*, *shikchah* and *pe'ah*], but not the purchaser [since he is the field owner]. A man may not hire a worker on the condition that the son [of the worker] should collect the *leket* after him [since the worker will reduce his fee and thus the employer settles his debts with money from the poor]. One who prevents the poor from gathering, or allows one but not another, or helps one of them [to gather], is deemed to be a robber of the poor. Concerning such a person it has been said; "Do not remove the landmark of those that come up" (Proverbs 22:28) [interpreted as meaning, do not remove the *leket*, *shikchah* and *pe'ah* of those coming up in the world — a euphemism for the poor who have come down in the world]. (7) A sheaf which the workers had forgotten [to stack on the pile], but the owner [who was present in the field] did not forget, or which the

מַעֲשֵׂר עֲנִי, וְזֶה נֹתֵן לְזֶה חֶלְקוֹ מֵעֵשֶׂר עֲנִי. הַמְקַבֵּל שְׂדֵה לְקָצֵר, אֲסוּר בְּלִקְטַת שִׁכְחָה וּפְאֵה וּמַעֲשֵׂר עֲנִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵימָתִי. בְּזִמְנֵי שִׁקְבָּל מִמֶּנּוּ לְמַחְצָה, לְשִׁלִּישׁ וְלִרְבִיעֵ. אֲבָל אִם אָמַר לוֹ שְׁלִישׁ מֵה שְׂאֵתָה קוֹצֵר שְׂדֵה, מִתֵּר בְּלִקְטַת וּבְשִׁכְחָה וּבְפְאֵה, וְאֲסוּר בְּמַעֲשֵׂר עֲנִי; וְהַמּוֹכֵר אֶת שְׂדֵהוּ, הַמּוֹכֵר מִתֵּר וְהַלּוֹקֵחַ אֲסוּר. לֹא יִשְׁכַּר אָדָם אֶת הַפּוֹעֲלִים עַל מְנַת שְׂלִיקַת בְּנוֹ אַחֲרָיו. מִי שְׂאִינּוּ מְנִיחַ אֶת הָעֲנִיִּים לְלִקְטַת, אוֹ שְׂהוּא מְנִיחַ אֶת אֶחָד וְאֶחָד לֹא, אוֹ שְׂהוּא מְסִיעַ אֶת אֶחָד מֵהֶן, הֲרִי זֶה גּוֹזֵל אֶת הָעֲנִיִּים. עַל זֶה נֶאֱמַר (משלי כב) אֶל תִּסַּג גְּבוּל עוֹלָיִם; זֶה הָעֵמֶר שֶׁשִׁכְּחוּהוּ פּוֹעֲלִים וְלֹא שִׁכְּחוּ בְעַל הַבַּיִת, שִׁכְּחוּ בְעַל

רַבְּנוּ עֻבְדֵי מַבְרַטְנוֹרָא

מִן הַמַּעֲשֵׂר מֵה שֶׁנִּתֵּן לוֹ הָעֲנִי שְׂהוּא שֶׁל לִקְטַת שִׁכְחָה וּפְאֵה: וְשֶׁל עֲנִיִּים חַיִּיב. מֵה שֶׁנִּתֵּן בְּעַל הַבַּיִת לְעֲנֵי מַתְבוֹאוֹתוֹ, חַיִּיב לְעֵשֶׂר קוֹדֵם שִׁתֵּן אוֹתוֹ לְעֲנֵי: שְׁנַיִם שִׁקְבָּלוּ אֶת הַשְּׂדֵה. וְהֵם עֲנִיִּים. בְּאַרְיִסוֹת. לְמַחְצָה לְשִׁלִּישׁ וְלִרְבִיעֵ וְהֵם נַעֲשִׂים כְּבַעַל הַבַּיִת, וּבְעַל הַבַּיִת עֲנִי אֲסוּר בְּלִקְטַת שֶׁל שְׂדֵהוּ, דְּכַתִּיב (ויקרא ט) לֹא תִלְקַט לְעֲנִי שְׂדֵהוּ, וְהֵם לִקְטַת הַלֵּקֶט שֶׁלּוֹ, וְחַיִּיב לְהַפְרִישׁ מֵעֵשֶׂר עֲנִי, וְלִתֵּת לְעֲנִי אַחַר וְדוֹקָא כֹּל אֶחָד עַל חֶלְקוֹ נַעֲשֶׂה כְּבַעַל הַבַּיִת וְלֹא עַל חֶלְקֵי חֲבִירוֹ, הַלֵּכֵךְ מוֹתְרִין לִיתֵן זֶה לְזֶה מֵעֵשֶׂר עֲנִי: שִׁקְבָּלָה מִמֶּנּוּ לְמַחְצָה. שׁוֹכֵה בְּמַחוּבֵר. אֲבָל אִם אָמַר לִיה [שְׁלִישׁ] מֵה שְׂאֵתָה קוֹצֵר, אֵין לוֹ חֶלְקֵי אֵלָא בְּתוֹלוֹשׁ, וְחַיִּיב לִקְטַת שִׁכְחָה וּפְאֵה הַכֹּל עַל בְּעַל הַשְּׂדֵה. וְאֵעִ"פּ שֶׁשִׁכְּחַת הָעַמְרִים בְּתוֹלוֹשׁ בְּשַׁעַת עֵמוֹר, מִכֹּל מְקוֹם כַּאֲן פְּטוּר, דְּלֹא קְרִינֵן בֵּיה קְצִירָךְ, הוֹאִיל וְלֹא זָכָה אֵלָא בְּתוֹלוֹשׁ. וְגַר שֶׁנִּתְגַּיֵּר לְאַחַר קְצִירָה דְּחַיִּיב בְּשִׁכְחָה לְעִיל לְרַבִּי יְהוּדָה, הֵינּוּ מְשוּם דְּקְרִינֵן בֵּיה שְׂדֵךְ, וּמִכֹּל מְקוֹם מֵהֵאֵי טַעְמָא לֹא מַחֲיִיבֵינּוּ גַר בְּלִקְטַת, מֵאַחַר שֶׁעִיקְרוּ בְּמַחוּבֵר: וְהַמּוֹכֵר שְׂדֵהוּ. שְׂמַכְרֵ לּוֹ שְׂדֵה וְקַמְתָּה. אֲבָל מְכַר אֶת הַקְּמָה בְּלַבַּד וְשִׁירַת הַשְּׂדֵה לְעַצְמוֹ, שְׁנִיחָם אֲסוּרִים בְּלִקְטַת שִׁכְחָה וּפְאֵה, שְׂאֵצֵל זֶה אֲנִי קוֹרֵא שְׂדֵךְ, וְשְׂאֵצֵל זֶה אֲנִי קוֹרֵא קְצִירָךְ: הַמּוֹכֵר מוֹתֵר. בְּלִקְטַת שִׁכְחָה וּפְאֵה אִם הוּא עֲנִי: עַל מְנַת שְׂלִיקַת בְּנוֹ אַחֲרָיו. שְׂעַל יַדִּי כֵן הַפּוֹעֵל מְנַכֵּה לוֹ מִן הַשְּׂכִירוֹת, וְנִמְצָא פּוֹרַע חוֹבֵר מִשֶׁל עֲנִיִּים: אֵל תִּסַּג גְּבוּל עוֹלָיִם. כְּלוֹמַר, אֵל תִּקְרִי עוֹלָם אֵלָא עוֹלָיִם, אֵיִת דְּמַפְרְשֵׁי אֵלוֹ עוֹלֵי מִצְרַיִם, שְׂלֹא תִשְׁנֶה הָאֲזוּהָרוֹת שְׁבַתוֹרָה שֶׁנִּתְנָה לְיוֹצְאֵי מִצְרַיִם, וְאֵיִת דְּמַפְרְשֵׁי עוֹלָיִם אֵלוֹ בְּנֵי אָדָם שִׁירְדוּ מִנְּכַסֵּיהֶם, וְקָרִי לְהוֹ עוֹלָיִם לְשׁוֹן כְּבוֹד כְּדָרְךְ שְׁקוֹרִין לְעוֹר סָגִי נְהוּר: זֶה לֹא שִׁכְּחוּ בְעַל הַבַּיִת. כְּגוֹן דְּבַעַל הַבַּיִת בְּשְׂדֵה דְקָאֵי גְבִיָּה וְזָכִי בִיָּה. אֲבָל בְּעַל הַבַּיִת בְּעִיר,

owner forgot but not the workers; or [a sheaf] which the poor stood in front [of it, thereby blocking it from the view of the workers], or covered it up with stubble, [these] are not to be regarded as *shikchah* — a forgotten sheaf.

(8) If one cuts sheaves to make hats or to make *kumsaot* [a type of low hat], or [cut sheaves] to bake a small loaf, or into [small bundles of] sheaves, he is not subject to the

law of *shikchah* [— the forgotten sheaf; since only those sheaves which are forgotten by the final collection when being taken to the threshing-floor are subject to *shikchah*]; if they [the aforementioned cases] are afterwards taken to the threshing-floor, the law of *shikchah* does apply. If one piles up the sheaves for the stack [where he intends to thresh them; since this marks their completion], he is subject to the law of *shikchah*; if he [changed his mind and] afterwards removes them from there to the threshing-floor, the law of *shikchah* does not apply [since it occurred after the completion of its binding and piling process (see Rambam *Matnas Aniyim* 5:12)]. This is the general rule: Whoever piles up the sheaves at the place which marks the end of the work, is subject to the law of *shikchah*; but [if they are removed] from there to the threshing-floor, the law of *shikchah* does not apply. He, however, who piles up the sheaves at a place which does not mark the end of the work, is not subject to the law of the *shikchah*; but [if they are removed] from there to the threshing-floor [then the threshing-floor indicates the end of their work and therefore], the law of the *shikchah* applies.

רבנו עובדיה מברטנורא

הוי שכחה, אף על גב דלא שכחו בעל הבית: ה' **לכובעות**. לעשות מהן כמין כובע בראש, שכך היו רגילים לעשות עטרות של שבולין ולשום בראש: **לכומסאות**. אינם גבוהים ובולטים למעלה ככובעות, אלא נכפפים למטה שאינו נראה כל כך, כמזה דתימא (ודברים לב) הלא הוא כמוס עמדי: **ולחררה**. קצר מעט ועימר כדי לגלגל עיטה לעשות חררה קטנה על גבי גחלים. פירוש אחר, יש שקוצרים התבואה ומגדישים אותה במקום אחד עד שתתאסף, ואז נושאים אותה למקום שדשים התבואה ומקום הדישה נקרא גורן, ומה שמגדישים על גבי קרקע נקרא כובעות כדמות כובע שמימיין בראש, ומה שמגדישים בחפירה בארץ נקרא כומסאות, לשון כמוס עמדי, ומה שמגדישים בעגולה כדמות אבן הרחים נקרא חררה, על שם שהחררה עגולה: **ולעמרים**. עשה עמרים קטנים וסופו לעשות משנים ושלשה עומר אחד: **אין לו שכחה**. כלומר מה ששכח בשדה בשעה שמולין לאחד מן המקומות הללו אינו שכחה, דכתיב (שם נד) כי תקצור קצירך בשדך ושכחת עומר בשדה, מה קציר שאין אחריו קציר אף עומר שאין אחריו עומר, יצא אלו שיש אחריו עומר: **ממנו ולגורן יש לו שכחה**. המוליך מאחד מהמקומות הללו לגורן, ושכח עומר באחד מן המקומות הללו הוי שכחה: **המעמר לגדיש**. ורוצה שישארו באותו מקום ושם ידוש אותם יש לו שכחה: **ממנו ולגורן**. ואם נמלך עליהם אחר כך ומוליכם למקום אחר לדוש אותם אין לו שכחה:

Gemara Berakhot, 6b

גמרא ברכות דף ו' ע"ב

Rabbi Huna says: Whoever prays [outside] at the rear of a Synagogue [facing away from it]

is called wicked. For it is said: "The wicked walk around." (Psalms 12:9) Abaye says: This

אמר רב הונא כל המתפלל אחריו בית הכנסת נקרא

only applies where he does not turn his face towards the Synagogue, but if he does turn his face towards the Synagogue, there is no objection to it. There was once a man who prayed [outside] at the rear of a Synagogue and did not turn his face towards the Synagogue. Eliyahu passed by and appeared to him in the guise of an Arab merchant. He said to him: Are you standing with your back to your Master? He drew his sword and slew him. One of the scholars said to Rabbi Bibi bar Abaye, others say that Rabbi Bibi said to Rabbi Nachman bar Yitzchak: What is the meaning of: “When vileness is exalted [kerum] among the sons of men?” (ibid.) He replied to him: These are the things of supreme importance which nevertheless, people neglect [interpreting the verse as meaning: “When exalted things are vile among the sons of men”]. Rabbi Yochanan and Rabbi Elazar both interpret: As soon as a man needs the support of his fellows, his face changes color like the *kerum*, as it is said: “As the *kerum* is to be reviled among the sons of men.” What is the “*kerum*?” When Rabbi Dimi came [from Palestine] he said: There is a bird found in the cities across

the seas whose name is *kerum*, and as soon as the sun shines upon it, he changes into several colors. Rabbi Ammi and Rabbi Assi both say: [When a man needs the support of his fellows] it is as if he were punished with two [opposite] punishments, with fire and water. For it is said: “When You have caused men to ride over our heads, we went through fire and through water.” (Psalms 66:12) Rabbi Chelbo further said in the name of Rabbi Huna: A man should always take special care about the afternoon prayer. For even Eliyahu was favorably heard only while offering his afternoon prayer. For it is said: And it came to pass at the time of the afternoon offering, that Eliyahu the prophet came near and said Hear me, O Lord, hear me. “Hear me,” that the fire may descend from heaven, and “Hear me,” that they may not say it is the work of sorcery. Rabbi Yochanan says: [Special care should be taken] also regarding the evening prayer. For it is said: “Let my prayer be set forth as incense before You, the lifting up of my hands as the evening sacrifice.” (ibid. 141:2) Rabbi Nachman bar Yitzchak says: [Special care should be taken] also regarding the morning prayer. For it is said: O Lord, in the morning, shall You hear my voice; in the morning, will I order my prayer unto You, and I will look forward. (ibid. 5:4)

רשע שנאמר (תהלים י"ב) סביב רשעים יתהלכון. אמר אב"י לא אמרן אלא דלא מהדר אפיה לבי כנשתא אבל מהדר אפיה לבי כנשתא לית לן בה. הוא גברא דהוה מצלי אחורי בי כנשתא ולא מהדר אפיה לבי כנשתא. חלף אליהו חזייה אידמי ליה כטייעא. אמר ליה כדו בר קימת קמיה מרדף שלף ספסירא וקטליה, אמר ליה הוה מרבנן לרב ביבי בר אב"י ואמרי לה רב ביבי לרב נחמן בר יצחק מאי (שם) כרום זלות לבני אדם. אמר ליה אלו דברים שעומדים ברומו של עולם ובני אדם מזולזלין בהן. רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרווייהו כיון שנצטרף אדם לבריות פניו משתנות ככרום שנאמר (שם) כרום זלות לבני אדם. מאי כרום כי אתא רב דימי אמר עוף אחד יש בכרפי הים וכרום שמו וכיון שחמה זורחת מתהפך לכמה גוונים. רבי אמי ורבי אסי דאמרי תרווייהו כאלו גדון בשני דינין אש ומים שנאמר (שם ס"ו) הרכבת אנוש לראשנו כאנו באש ובמים. ואמר רבי חלבו אמר רב הוהא לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה. שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה שנאמר (מלכים י"ח) ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר וגו' ענני ה' ענני. ענני שתדר אש מן השמים. וענני שלא יאמרו מעשה כשפים הם. רבי יוחנן אמר אף בתפלת ערבית שנאמר (תהלים קמ"א) תכון תפילתי קטורת לפניך משאת כפי מנחת ערב. רב נחמן בר יצחק אמר אף תפלת שחרית שנאמר (שם ה') ה' בקור תשמע קולי בקור אערך לך ואצפה:

זוהר דף כ"ו ע"א

פֶּתַת רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר (אויב י"ט) גִּירוּ וַיִּקְרָא נ"ב ב') לְכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב בִּי חֲמָה עֲוֹנוֹת חֶרֶב לְמַעַן תִּדְעוּן שְׂדוֹן, שְׂדִין כְּתִיב. גִּירוּ לְכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב מֵאֵן חֶרֶב. דָּא (ויקרא כ"ו) חֶרֶב נֹקְמַת נְקָם בְּרִית. דְּהָא הָאִי חֶרֶב קָאִים לְאַסְתְּכֵלָא מֵאֵן דְּמִשְׁקַר בְּבְרִית דְּכָל מֵאֵן דְּמִשְׁקַר בְּבְרִית נֹקְמָא (ויחי ר"ט ב') דְּנִקְמִין מְנִיָּה הָאִי חֶרֶב הוּא דְּהָא הוּא דְּכְתִיב (אויב י"ט) בִּי חֲמָה עֲוֹנוֹת חֶרֶב. מָאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּמֵאֵן דְּמִשְׁקַר בְּבְרִית פְּרִישׁ תְּאוּבָתָא וְלֹא נְטִיל מֵאֵן דְּנִטִּיל וְלֹא יְהִיב לְאַתְרֵיהּ דְּהָא לֹא אַתְעַר לְגַבִּי אַתְרֵיהּ. וְכָל מֵאֵן דְּנִטִּיר לִיָּה לְהָאִי בְּרִית אִיהוּ גְרִים לְאַתְעָרָא לְהָא בְּרִית לְאַתְרֵיהּ וְאַתְבְּרָכָאן עֲלֵאִין וְתַתְּאִין. מֵאֵן אַתְעַר הָאִי בְּרִית לְאַתְרֵיהּ. כִּד אַשְׁתַּכְּחוּ וְזָכְאִין בְּעֵלְמָא. מְנָא לִן מְהֵכָא דְכְתִיב וְגַם הַקִּימוֹתַי אֶת בְּרִיתִי אִתְּכֶם לְתַת לְהֶם אֶת אֶרֶץ כְּנַעַן אֶת אֶרֶץ מִגְדוֹרֵיהֶם. מָאִי מְגוּרֵיהֶם כְּמָה דְאַתְ אָמַר גִּירוּ לְכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב. בְּגִין דְּאִיהוּ אַתְר דְּאִשְׁרֵי מְגוֹר בְּעֵלְמָא וְעַל דָּא גִירוּ לְכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב. אִשְׁר גְּרוּ בַּהּ. מִיּוֹמָא דְאַתְקְרִיבוּ לְגַבִּי קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא דְחִילוּ בַּהּ וְדְחִילוּ (נ"א וְדְחִילוּ דְחִילוּ) עֲלֵאָה בַּהּ לְמִיטְר פְּקוּדֵי. דָּאִי בְּהָאִי לֹא יִשְׂרִי (נ"א דְּהָא אִי לֹא יִשְׂרִי) דְחִילוּ עַל רִישֵׁיהּ דְּבַר נֶשׁ לֹא דְחִיל לִיָּה לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלְמִין בְּשַׁאֲר פְּקוּדֵי. תָּא חוּי בְּאַתְעָרוּתָא דְלַתְתָּא כִּד אַתְעָרוּ יִשְׂרָאֵל לְגַבִּי קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא וְצוּחוּ לְקַבְּלֵיהּ מַה כְּתִיב וְאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי דְּהָא בְּבְרִית חוּי וְכוּר. וְכִדִּין אַתְעַר תִּיאוּבָתָא לְאַתְקְשָׁא כְּלָא בְּקִשּׁוּרָא חֵד. בִּיּוֹן דְּהָאִי בְּרִית אַתְעַר הָא קִשּׁוּרָא כְּלָא אַתְעַר. וְאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי לְאֶזְדוּנָא לִיָּה בְּאַתְרֵיהּ. וְעַל דָּא לְכֵן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יי:

Yosef Le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Zohar, Part II 2a

מזהר ח"ב דף ב' ע"א (ונכתב בלה"ק)

There are three categories of people who, speaking in human terms, push the Divine Presence out of the world and cause the Holy One, Blessed is He, to, G-d forbid, withdraw from the world, with the result, that people cry out [in prayer] and are not heeded. These three categories are: One who has relations with a woman in a state of menstrual impurity. For there is no impurity as severe as menstrual impurity. He becomes defiled, and anyone who is close to him becomes defiled with him. The Divine Presence departs from wherever he goes. Furthermore, he causes terrible sicknesses to himself and to the children he sired in his defilement. A

שְׁלֹשָׁה הֵם שְׂדוּחִים הַשְּׂכִינָה מְהַעוֹלָם וְגוֹרְמִין סְלוֹק הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֵס וְשְׁלוֹם בְּבִיבּוֹל וּבְנֵי אִישׁ הַצּוֹעֵקִים בְּלִי נִשְׁמַע קוֹלָם וְאֵלוֹ הֵם הַשּׁוֹכֵב עִם נְדָה שְׁלֹא יֵשׁ טְמֵאָה קְשָׁה כְּמוֹ טְמֵאת הַנְּדָה וְנִטְמָא הוּא וְכָל הַקָּרֵב אֵלָיו נִטְמָא עִמּוֹ. בְּכָל מְקוֹם שְׁהוּלַף הַשְּׂכִינָה הוֹלֶכֶת מִשָּׁם. וְלֹא עוֹד אֵלָא שְׁגוּרָם חֲלָאִים רְעִים עֲלָיו וְעַל זְרַעוֹ אֲשֶׁר יוֹלִיד בְּטְמֵאתוֹ. מוֹשְׁכִים עֲלָיו רוּחַ טְמֵאָה. וְכָל יָמָיו יִהְיֶה בְּטְמֵאָה שְׂבִינָן וְיִסוּד שְׁלוֹ הוּא בְּטְמֵאָה חֲמוּרָה וְקְשָׁה מְכָל הַטְּמֵאוֹת שְׂבַעֲוֹלָם אֲשֶׁר מִיַּד שְׁקָרָב לְנְדָה אוֹתָהּ טְמֵאָה קוֹפְצַת עֲלָיו דְכְתִיב (ויקרא ט"ו) וְתִהְיֶה נְדָתָה עֲלָיו. וְהִשְׁנִי הַשּׁוֹכֵב

spirit of defilement is drawn upon him and all his life, he will be in a state of defilement. For his building and foundation were in the severest defilement, harsher than any other defilement in the world. For, as soon as he has contact with a menstruant, that defilement jumps upon him. As is written (Leviticus 15:24), "[The impurity of] her menstruation will be upon him." The second category is one who has relations with a non-Jewish woman. For he brings the

sign of the holy covenant into the domain of the other side. As is written (Malachi 2:11), “And he had relations with a daughter of a foreign god.” And there is no jealousy before the Holy One, Blessed is He, like the jealousy for the holy covenant, which is the secret of the holy Name and the secret of faith. Whoever brings the sign of the holy covenant into the domain of the other side, it is as if he denies the Name of the Holy One, Blessed is He; for whoever denies the king's seal, denies the king. He has no share in the G-d of Israel unless he constantly repents. The third category is one who kills his unborn child: His wife is pregnant and he causes it to

be killed in her womb. Such a person destroys the building made by the Holy One, Blessed is He. May G-d save us and bring us back in complete repentance; may this be His will.

Practical Law:

Rambam, Laws of Repentance, Chapter 3

(1) Those who intimidate the public for a reason other than for the sake of Heaven: This refers to a person who rules over the people by force, in such a manner in which people are terribly afraid of him, his intention being for his own honor; his whole desire not being for the sake of Heaven. People who belong to any of the aforementioned twenty-four categories have no share in the World to Come, even though they are part of the Jewish People. (2) There are also sins that are less severe than these but, regarding which our Sages said nonetheless, that whoever is in the habit of committing them has no share in the World to Come. It is advisable to take care to distance oneself from these practices. They are: one who calls another person by a derogatory nickname; one who publicly causes another person's face to change color with embarrassment; one who gets honor by another person's dishonor; one who denigrates Torah scholars; one who denigrates his teachers; one who dishonors the Festivals; and one who desecrates sacred objects. (3) When it is said that each of these has no share in

עם הגויה שִׁמְכְנִיס אֹת בְּרִית קֹדֶשׁ בְּרִשׁוֹת סִטְרָא אַחְרָא. דְּכַתִּיב (מלאכי ב') וּבְעַל בַּת אֵל נָכַר. וְלֹא יֵשׁ קִנְיָהּ לְפָנָי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּקִנְיַת הַבְּרִית קֹדֶשׁ. שֶׁהוּא טוֹד שֵׁם הַקֹּדֶשׁ וְטוֹד הָאֱמוּנָה. מִי שִׁמְכְנִיס אֹת בְּרִית קֹדֶשׁ בְּרִשׁוֹת סִטְרָא אַחְרָא כְּאֵלוֹ מְשַׁקֵּר בְּשֵׁמוֹ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא הַמְשַׁקֵּר בְּחוֹתֶם הַמְלַךְ מְשַׁקֵּר בַּמְלָךְ. לֹא יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. אִם לֹא בַתְּשׁוּבָה רַבָּה תְּדִירָה. הַשְּׁלִישִׁי הַהוֹרֵג בְּנֵיו הָעֶבֶר שֶׁאֲשֵׁתוֹ מַעְבֵּרַת וְגוֹרֵם לְהַרְגוֹ בַּמַּעֲיָה הוֹרֵס בְּנֵין הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא. ה' יִצְלֵנוּ וְיַחְזִירֵנוּ בַתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה בֵּן יְהִי רְצוֹן:

הלכה

הרמב"ם הלכות תשובה פרק ג

א מטילי אימה על הציבור שלא לשם שמים זה הרודה צבור בחזקה והן יראים ופוחדים ממנו הרבה וכוננתו לכבוד עצמו וכל חפציו שלא לכבוד שמים. כל אחד ואחד מארבעה ועשרים אנשים אלו שמנינו אף על פי שהן מיישראל אין להם חלק לעולם הבא: ב ויש עבירות קלות מאלו. ואף על פי כן אמרו חכמים שהרגיל בהן אין לו חלק לעולם הבא וכדאי הן להתרחק מהן ולהזהר. ואלו הן המכנה שם לחבירו והקורא לחברו בכנויו והמלבין פני חבירו ברבים והמתכבד בקלון חבירו והמבזה תלמידי חכמים והמבזה רבותיו והמבזה את המועדות והמחלל את הקדשים: ג במה דברים אמורים שכל אחד

the World to Come? When such a person dies without repentance. But if he repents for his wickedness prior to his death, he is considered a penitent and is among those who have a share in the World to Come. For nothing stands in the way of repentance. Even if a person denies one of the essential beliefs all his life but repents in the end, he has a share in the World to Come. As it says: "Peace, peace, to he who is far and he who is near, says God, and I will heal him." (Isaiah 56:19) (4) All evil people, deliberate sinners, transgressors and the like, who repent, whether openly or privately, are accepted. As it says: "Return, sinful children," (Jeremiah 3:14) even though he is [apparently] sinful since he only repented privately and not openly, still his repentance is accepted.

מֵאֵלֹהֵי אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא בְשֵׁמֶת בְּלֹא תְשׁוּבָה אֲבָל אִם שָׁב מִרְשָׁעוֹ וּמַת הוּא בְעַל תְּשׁוּבָה וְהָרִי זֶה מִבְּנֵי הָעוֹלָם הַבָּא שְׂאִין לָךְ דְּבַר שְׁעוּמֵד בְּפָנֵי הַתְּשׁוּבָה אֲפִילוֹ כִּפּוּר בְּעֶקֶר כָּל יָמָיו וּבְאֲרוּנָה שָׁב יֵשׁ לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא שְׁנֹאֲמַר (ישעי' נ"ו) שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק וְלִקְרוֹב אָמַר ה' וּרְפָאֵתוּ: ד כָּל הַרְשָׁעִים וְהַפּוֹשְׁעִים וְהַעֲבֻרֵינִים וְכִיּוֹצֵא בְהֵן שְׁחֻזְרוּ בַתְּשׁוּבָה בֵּין בְּגֻלֵי בֵּין בְּמַטְמוֹנִיּוֹת מְקַבְּלִים אוֹתָן שְׁנֹאֲמַר (ירמ' ג') שׁוּבוּ בְּנִים שׁוֹבְבִים אִף עַל פִּי שְׁעֵדִין שׁוֹבֵב הוּא שְׁהָרִי בְּסַתֵּר שָׁב וְלֹא בְּגֻלֵי מְקַבְּלִין אוֹתוֹ בַּתְּשׁוּבָה:

VA'EIRA FOR MONDAY

וארא ליום שני

TORAH

תורה

סוּכּוּן בְּקִרְיַת אֲרֻבָּעָה פְּסוּקִים אֵלּוּ שֶׁהֵם כְּנֻגַד דְּמִילּוּי יוֹד דְּשֵׁם ב'יָן לְהַשְׁאִיר בּוֹ הָאֵרָה מִתּוֹסַפֵּת הַרוּחַ מִשְׁבַּת שְׁעִבְרָה

ח וְאֵעִיל יִתְּכּוֹן לְאַרְעָא דִּי קְזִימִית בְּמִימְרֵי לְמַתְּנָן יְתֵה לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלִיעֶקֶב וְאַתְּנָן יְתֵה לְכוּן יְרֵתָא אֲנָא יִי: ט וּמְלִיל מֹשֶׁה כֵּן לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא קִבְּלוּ מִן מֹשֶׁה מִמְּעִיק רִוּחָא וּמִפְּלַחְנָא דְהוּהוּ קְשִׁיא

ח וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁאַתִּי אֶת-יָדִי לָתֵת אֹתָהּ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלִיעֶקֶב וּנְתַתִּי אֹתָהּ לְכֶם מִוְרֶשֶׁה אֲנִי יְדוּהָ: ט וַיִּדְבֹר מֹשֶׁה כֵּן אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל-מֹשֶׁה מִקְצֹר רוּחַ וּמִעֲבֹדָה

(8) And I will bring you to the Land regarding which I raised My Hand to give it to Avraham, to Yitzchak, and to Yaakov. And I shall give it to you as an inheritance — I am the Lord. (9) Moshe spoke thus to the Children of Israel, but they did not listen to Moshe because of their shortness of breath and hard

RASHI

רש"י

(8) **I raised My Hand** — *I raised it to swear by My throne.* (9) **They did not listen to Moshe** — *they did not accept his [words, i.e., they did not accept] solace. Because of their shortness of breath* — *A person who is anxious becomes short of wind and of breath, and he cannot breathe deeply. Similar to this [i.e., a similar interpretation to Rashi's*

(ח) נִשְׁאַתִּי אֶת יָדִי. הָרִימוּתִיהָ לְהִשָּׁבַע בְּכִסֵּאִי: (ט) וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה. לֹא קִבְּלוּ תַנְחוּמִין: מִקְצֹר רוּחַ. כָּל מִי שֶׁהוּא מִיָּצֵר רוּחוֹ וְנִשְׁמִיתוֹ קִצְרָה וְאִינוּ